

Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistys ry:n toimintakertomus vuodelta 2019

Yleistä

Kova oli yritys saada yhdistykselle uudet museotilat, aivan vuoden 2019 loppuun asti. Samoin yritettiin Suolahden Vanhan Aseman kehittämisessä säilyttää ratapihan avarat näkymät ja saada osa entisistä aseman museotavaroista pysyväksi näyttelyksi asemarakennukseen. Molemmissa tapauksissa jäi kompastuskiveksi raha, jota kaupunki olisi edellyttänyt yhdistyksen maksavan näistä tiloista. Kun vielä lisätään yhdistyksen ehdottaman kaupungin Nimistötoimikunnan toiminnasta, että kotiseutuyhdistyksen esitys nimistöpankista haudattiin täysin ja kerätyt muistomerkkisivut kaupungin internetsivuille ”unohdettiin”, voidaan sanoa, että kaupungin kulttuuripalkinnon edellisvuonna saanut Kotiseutuyhdistys on romahtanut varsin huonoon yhteistyökumppanuuteen kaupungin kanssa. Yhdistyksen ilonaiheita olivat Äänekosken hautausmaakerroksen suuri suosio, sukututkimusiltojen reipas käynnistyminen, luonnonkukkapäivän hyvä palaute, yhdistyksen museon 3D-kuvaus, uuden Pässinratalehden saama hyvä palaute ja mainostulot, Puurojuhlan kasvava suosio Äänekoskella, Koivisto-viikon onnistuminen, Äänekoski-korun suunnittelun eteneminen, museoluettelon liittäminen osaksi valtakunnallista tietokantaa sekä yhdistyksen sihteerin, Helena Ojasen, valinta kotiseutuansioistaan Lions Club Helmen Vuoden Helmeksi.

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 14.3.2019 Wille – Olohuone ja Keittiö – ravintolassa Äänekoskella. Tilaisuuden lopuksi esitteli POKEn tietotekniikka-asiantuntija Jari Simonaho 3D-kuvausta, joka tehtiin yhdistyksen museosta.

Hallitus

Yhdistyksen hallituksessa vuonna 2019 toimivat:

Puheenjohtaja *Ahti Ojanen* sekä jäsenet

Timo Enäkoski, Mirva Flink, Elina Järvenpää (kevätkausi 2019), Hannu Kumpulainen, Marja Levänen, Eila Nurmi ja Helena Ojanen

Hallitus valittiin vuosikokouksessa. Varapuheenjohtajaksi valittiin Timo Enäkoski. Sihteeriksi valittiin Helena Ojanen. Jäsenkirjuriksi nimettiin Timo Enäkoski. *Sinikka Halminen* jatkaa rahastonhoitajan tehtäviä toiminimellään, tehden myös yhdistyksen tilinpäätöksen. Toiminnantarkastajana on edelleen *Jarmo Mäki-Fränti* ja varalla *Tarja Mäkelä*.

Hallitus kokoontui 17.1., 6.2., 4.3., 14.3., 25.3., 6.5., 12.9., 9.10., 8.11. ja 26.11.2019.

Hallitus perusti 4.3. 2019 kolme työryhmää:

Museotyöryhmään valittiin Ahti Ojanen, Timo Enäkoski, Mirva Flink, Hannu Kumpulainen ja Helena Ojanen sekä Jari Simonaho it-asiantuntijana.

Sukututkimustyöryhmään valittiin Hannu Kumpulainen, Elina Järvenpää ja Helena Ojanen.

Kyltityöryhmään valittiin Hannu Kumpulainen ja Timo Enäkoski. Sen tehtävä oli Suolahden Wanhan Aseman puistikoon Aina Havian satavuotismuistokyltin laittaminen.

Jäsenkirjeet lähetettiin 1.4. ja 8.8.2019. Maksaneita jäseniä oli yhdistyksellä 111. Kunniajäseniä on kaksi: amanuenssi Marjo Ahola ja yli-insinööri Erkki Pyyppönen.

Yhdistyksen internetsivuja www.vaksy.com on päivittänyt Timo Enäkoski. Sivujen kautta palautetta tuli kerran – neutraalia tiedustelua.

Äänekosken Lions Club Helmi valitsee joka vuosi Vuoden Helmen. Helena Ojanen valittiin 7.5.2019 Vuoden Helmeksi..

Kalusto

Kalustoa ei hankittu vuonna 2019.

Henkilökunta

Vuorisen arkistossa oli palkattuna Ritva Nieminen 1.1.-31.5.2019 ja uudelleen 1.11.2019 alkaen. Helena Ojanen ohjasi Niemistä arkistotyössä. Helena myös hoiti Pässinratalehden ilmoitushankinnan ennätysellisen hyvin tällä vuosituhanella.

Toiminta

Hallituksen perustamista työryhmistä onnistui Sukututkimustyöryhmä. Se järjesti kolme mielenkiintoista tilaisuutta. Ensimmäinen pidettiin 21.5. Suolahden vanhan kaupungintalon valtuustosalissa, jossa Hannu Kumpulainen esitteli seudun tunnettuja sukulaisia ja sukujuuria. Toinen ilta oli Äänekoskella Torikatu 4:n Kokoomon tiloissa ja kolmas Konginkankaan Riihilahden kylätalolla, jossa oli runsaasti väkeä. Lisäksi innostus vei suunnittelemaan jo seuraavan vuoden samanaiheisia tapahtumia.

Uusia museotiloja ei kovasta yrityksestä huolimatta Suolahteen saatu. Suolahden kaupungintalon valtuustohuoneen tilat olivat koko kevään ehdolla, mutta joulukuussa lta kaupungin viesti lopulta oli, ettei niitä voida ilman kunnostamista käyttää eikä kaupunki kunnostamiseen ryhdy. Yhdistys esitteli asiaa vielä kutsumalla kaupungin päättäjät ja

virkamiehet 23.11. museolle ja Vanhalle Asemalle, mutta esittely kuivui vastakutsuksi kaupunginhallituksen kokoukseen 2.12., jossa noin 20 minuutissa yhdistyksen puheenjohtajat esittelivät museon ja arkiston tilanteen sekä ideat Vanhan Aseman käytöstä. Lisäksi kaupungin vapaa-aikatoimen jäsenet vierailivat museolla 23.11. ja vapaa-aikatoimen johtaja J.Pohjalainen museolla 25.11.2019. Hallitus päätti odottaa näiden esittelyjen seurauksia, mutta varautui myös sellaisten unohtuessa pohtimaan muita keinoja, kuten kuntalaisaloitetta tulevana vuonna.

Yksityiset kyllä tarjosivat syksyllä hyviäkin tiloja museoksi, mutta niiden pelkät vuokra-/ylläpitokustannukset olisivat olleet vuodessa selvästi suuremmat kuin yhdistyksen yhden vuoden tulot. Odotus ja esitykset paremmasta, yleisöystävällisestä, museotilasta siis jatkuvat. Lupauksia on nyt kuultu vuodesta 1970 alkaen.

Pohjoisen Keski-Suomen Ammattiopiston tietotekniikka-asiantuntija Jari Simonaho kuvasi harrastusmielessä museon näyttelyn 360-asteisena 3D-esityksenä. Esitykseen hän lisäsi valokuvia, kirjoitettua tietoa, videoklippejä (Hannu Kumpulaisen opastusta) ja mm. musiikkia. Museon nykyinen poistuva näyttely säilyy siten virtuaalisesti koettavana. Esitys herätti kansainvälistäkin huomiota ja se on se katsottavissa Kotiseutuyhdistyksen kotisivuilla olevan linkin kautta.

Kaupungin asettaman Suolahden Vanhan Aseman työryhmän toiminta päättyi, sillä työryhmää ei enää vuonna 2019 kutsuttu koolle. Sen sijaan työryhmän vastustama ajatus kiskobussitalin eli nk.

”Lättähattuhallin” rakentamisesta sataman edustalle saatettiin virkamiespäätöksenä käyntiin ilman asiantuntijoista kootun työryhmän kuulemista.

Kotiseutuyhdistys pyrki vielä vuoden 2019 syksyllä saamaan Vanhan Aseman rakennuksen seudun yhdistysten käyttöön kokoontumis-, tapahtuma-, seminaari-, kesäkahvila- ja museoesinenäyttelypaikkana, mutta tätäkään ehdotusta ei ”päästetty” käsittelyyn asti.

Muistomerkkien luettelointisuunnitelma karahti kaupungin puolelta tuen puutteeseen samalla kun avainvirkamiehet poistuivat kaupungin palkkalistoilta.

Muistomerkkiprojekti hautautui vuoden aikana yhdistyksen muiden toimien varjoon.

Nimistötoimikunta kokoontui kerran vuoden aikana, 28.8.2019. Silloin paikalla ei ollut Kotiseutuyhdistyksen edustusta, koska olimme Koivistoviikon tapahtumissa – pyynnöstämme huolimatta kokousta ei siirretty. Myöskään pöytäkirjaa emme saaneet kuin jälkikäteen pyytämällä – tiettävästi toimitettiin muillekin osallistujille?

Nimistötoimikunnan jäseniltä kuitenkin kysyttiin vuoden alussa nimistöä Liikuntapuiston asemakaavamuutoksen paikkanimiksi 11.3.2019 sekä Sumiaisten vanhan kirkonkylän päivityksessä 31.3.2019 mennessä. Tähän Kotiseutuyhdistyksen edustajat toimittivatkin ehdotukset. Tietoa ei ole siitä, onko jossakin kokouksessa ehdotuksista neuvoteltu.

Nimistötoimikunnassa Kotiseutuyhdistyksen tekemä ehdotus nimistöpankin perustamisesta ei tullut vuoden aikana koskaan käsiteltyä, eikä siihen saatu selvitystä. Nimistötoimikunnan sihteeri totesi sähköpostitse ettei asiassa ole yhteisymmärrystä ja katsoi että asia otetaan uudelleenkäsitteilyyn kokouksessa, jonne se 23.5. ehdotettiin vietäväksi. Tosin esityslistalla ei 28.8.2019 kokouksessa asia ollut eikä myöskään pöytäkirjatietona.

Nimistötoimikunnan toiminta on siten Kotiseutuyhdistyksen näkökulmasta kaupungin virkamiespuolelta tahallisesti vaikeutettu eikä jäseniä ole kuunneltu, vaikka Kotiseutuyhdistyksen edustajat ovat aktiivisesti tehneet esityksiä teknisen viraston pyynnöstä kaavasuunnitelmien

nimistöstä. Niitä ei ole itse Nimistötoimikunnassa koskaan käsitelty, kuten oli tarkoitus, vaan Nimistötoimikunta on ohitettu ja päätökset tehty ilman Nimistötoimikunnan käsittelyä, poistamalla kokoukset. Kotiseutuyhdistys harkitsee asian viemistä kaupunginhallitukselle tulevan vuoden alussa.

Kotiseutuyhdistys sitoutui 2018 merkitsemään kaupungin internet-kartalle muistomerkkejä, joka tehtiinkin. Kyseinen sivu ei kuitenkaan ole koskaan päässyt kaupunkilaisten tietoon, koska asiaa hoitanut virkamies jätti kaupungin palveluksen 2019 keväällä.

Mielenkiintoista on, että Kotiseutuyhdistyksen edustajat huomasivat, että Kotimaisten kielten keskuksen Nimiarkistosta koottiin noin 2,3 miljoonan nimitiedon kattava digitaalinen, kansallinen palvelu, Nimiarkisto (www.nimiarkisto.fi), joka otettiin täyteen käyttöön vuonna 2019. Näin ollen Kotiseutuyhdistyksen paikannimipankkiajatus sai valtakunnallisen foorumin, jossa perusnimistörunkoa voidaan täydentää yhdistyksen lisänimitiedoilla. Valtakunnallinen Nimiarkistopalvelu ja yhdistyksen nimistökokoelmat saatettiin myös Äänekosken kaupungin teknisen viraston tietoon.

Yhdistys järjesti 16.3.2019 yhdessä Äänekosken-Suolehden Sotiemme Veteraanien yhdistysten kanssa ”Kenttäpostia sieltä jostain” muistelutilaisuuden Suuolahden Wanhalla Asemalla. Pääasiassa luettiin sota-ajan koskettavia kirjoituksia. Tilaisuus veti hyvin väkeä ja sitä toivottiin tavalla tai toisella uusintana.

Äänekosken ”Muisteluklubi” pyöri hallituksen jäsenten Marja Leväsen ja Timo Enäkosken vetämänä Äänekosken keskustan rakennusten ja persoonien historiaa kartoittamassa sekä valokuvia tunnistamaan, pääasiassa kansalaisopisto Koskelan suojissa kuudesti vuoden aikana. Osallistujia on ollut tapaamiskerroilla 7-19 henkilöä.

Luonnonkukka-päivän opaskierros pidettiin valtakunnallisena kampanjapäivänä 16.6.2019, Aatulassa. Asiantuntijaopas Hannu Kumpulaisen johti kymmenen hengen ryhmää kymmenettä kertaa. Teemakasvina olivat lumpeet ja Isolummetta sekä Pohjanlummetta ilmeisesti nähtiinkin. Palaute retkestä oli jälleen erinomaista.

Kaupunkipienoismallin rakentaminen jatkui vuoden aikana entiseen tapaan, eikä edellisvuonna tullut muuttouhka vielä toteutunut. Mallissa saatiin jotakuinkin valmiiksi ensimmäinen kortteli rakennuksineen ja aloitettiin kahta muuta. Havaittiin, että rakennuksista on valtaosa vielä piirtämättä, mikä johtuu puutteellisista tiedoista niin sanallisten tietojen kuin kuvienkin suhteen. Tietoja on kyllä saatu kerättyä, mutta ne koskevat ensi sijassa rakennuksissa asuneiden henkilöiden luettelemista, ei niinkään pihapiirin kuvaamista tai rakennusten piirteitä (korkeus, värit, katteet, takapihan puoli jne.). Tehokkaasti mallin rakentamiseen osallistuu 4-hengen porukka, joka sahaamisen, kattojen liimaamisen, seinien maalaamisen, ikkunoiden ja ovien liimaamisen tehtävissä saa aikaan noin yhden pienen piharakennusryhmän tai yhden suuren rakennuksen lauantaipäivänsä aikana. Lisäksi aidat ja tiet vievät aikaa. Piirtämisestä on siten tulossa pullonkaula, jota varten tarvittaisiin lisäharrastajia (puuttuu vielä n. 750 rakennusta).

Pässinrata-lehden jakotilaisuus Puurojuhla 8.11.oli Äänekoskella yleisömenestys ja puurokin oli loppua. Suolahdessa taas väkeä oli vain kourallinen. Lehden kirjoittajat kertoivat lisätietoja ja ajatuksia singahteli jo tulevien lehtien aiheiksi. Erityisesti kiitettiin vuoden kansikuvaa.

Koiviston kyläyhdistyksen johtamalla Koiviston juhlaviikolla 26.8.-1.9.2019 oli Kotiseutuyhdistys esillä paitsi infopisteen pyörittämisessä, myös näyttelyjen pystytyksessä ja koivistolaiskirjailija Juho Hoikkasen Vangittu laulu- näytelmädraaman luomisessa ja esittämisessä. Lisäksi Kotiseutuyhdistys järjesti viikon ajaksi kylän Seuratalolla postin, jossa myytiin Koiviston historia-aiheisia omakuvapostimerkkejä ja toimitettiin kortit ja kirjeet edelleen virallisen postin toimitettaviksi. Kotiseutuyhdistys sai hyvää palautetta ja koko Koivistoviikko erinomaisen vastaanoton moninaisine ohjelmanumeroineen – aamusta iltaan.

Talous

Tilinpäätös 31.12.2019 oli 3022,40 euroa voitollinen, mikä tulos syntyi Pässinradan hyvästä tuloksesta, henkilöstömenojen pienuudesta sekä kirjanpitokulujen vähydestä. Toimistokulut, postikulut, kotisivut, Puurojuhla ja näyttelytoiminta tuottivat arvioitua suuremmat menot. Hyvin budjetin mukaan toteutuivat Hiljalan kattoremontti ja jäsenmaksut.

Tulevaa vuotta varten yhdistys haki rahoitusta uudelleen kaitafilmiä, videonauhojen ja ääninauhojen digitalisoimisavustusta Museovirastolta. Vuorisen arkiston järjestämisen jatkamiseksi palkkatukihakemus ja kaupungin pitkäaikaistyöttömien tuki haettiin jatkumaan heti uuden vuoden vaihteesta.

Museo ja arkisto

Museo-arkisto-varastotiloissa on vuoden mittaan asioitu satunnaisesti lähinnä yhdistyksen valokuvakokoelmia tutkien sekä museoesineiden luetteloja vertailemassa. Vierailijoina on museotiloihin tutustumassa käynyt kaupungin alempia virkamiehiä, teknisen puolen tilapäälliköitä/isännöitsijä/kiinteistövästava sekä vapaa-aikatoimenjohtaja. Yhdistys ei ole järjestänyt toimintaa museotiloissa.

Museonäyttelyn tarjoamista yleisölle ja laajemmalle esillepanolle ei nykyisissä tiloissa ole mahdollisuuksia. Myös varastotilojen kehittäminen on pysähtynyt.

Sen verran museota kehitettiin yleisöystävällisemmäksi, että POKEn tietotekniikka-asiantuntija Jari Simonaho teki 3D-kuvauksella yhdistyksen museosta esityksen, joka siirrettiin kotisivuille yleisön tutkittavaksi.

Museoviraston ja Keski-Suomen Museon järjestämään Paikallismuseokoulutukseen Jyväskylässä 7. - 8. 6 ja 14.6 osallistuivat yhdistyksen kustantamana Timo Enäkoski. Koulutus käsitteli mm. paikallismuseoiden roolia, kokoelmien hallintaa ja hoitoa sekä viestintää.

Hietaman kylämuseon katon kunnostuksen viimeistely (harjapellit) oli vuoden 2019 puolella.

Pia Ronkanen sai valmiiksi kirjojemme luettelon, Vuorisen kirjojen luettelon ja kotiseutulehmemme sisällysluettelon 1976-2018. Ne tulevat näkymään kotisivuilla.

Arkisto ja museo saivat lahjoituksia seuraavasti:

*Risto Korhonen lahjoitti kaupallisen paikallisradio Radio Nelostien ääninauhakokoelman, joka kattaa melko lailla 1989-1991 Äänekoskella (ns. KOP-talo) toimineen paikallisradion ohjelmiston. Lahjoitus jäi vielä luetteloimatta.

*Veli-Matti Hänninen lahjoitti kotiseutuyhdistykselle 5 kpl Destian valokuvatauluja Keski-Suomesta. Tauluista vastasi aiemmin Tieliikennemuseo.

*Pekka Lehtonen lahjoitti Suopuuseppien tekemän kahdenistuttavan puusohvan, joka otetaan museoon, kun uudet tilat ovat käytössä.

Hallitus päätti 4.3.2019 ettei yhdistys ota museon kokoelmiin henkilökohtaisia urheilupalkintokokoelmia, joita vuoden aikana tarjottiin.

Julkaisutoiminta ja kotisivut

Pässinrata 850 kappaleen painoksena tuli ulos 8.11.2019, painopaikkana edelleen Keski-Suomen Painotuote. Toimitussihteerinä Timo Enäkoski. Lehti sai erittäin myönteisen palautteen, jonka pääsyyksi todettiin erinomainen kansikuva – Hannu Piilosen piirtämä. Samasta kuvasta teetettiin jo keväällä 200 kpl painos postikortteja, jotka ovat lähestulkoon loppuunmyytyt. Muu postikorttimyynti oli muutamissa kappaleissa, kuten vanhojen kotiseutulehtienkin myynti.

Yhdistyksen kotisivuille www.vaksy.com lisättiin vuoden mittaan Arne Vuorisen arkistosta valokuvia 1960-86 sekä Vuorisen kirjoittamat Viikonvaihtejut Keskisuomalaisessa. Suuremmat aineistosiirot odottavat vielä aineiston lisädigitointia ja myös lisäosaamista aineistojen siirrossa palvelemaan kotisivun lukijoita.

Edustus ja lausunnot

Kotiseutuliiton vuosikokouksessa ei ollut yhdistyksellä edustusta. Keski-Suomen maakunnallisella museo- ja kotiseutupäivässä 29.11.2019 Kivijärvellä olivat yhdistyksestä Ahti ja Helena Ojanen. Äänekosken kaupungin nimistötoimikunnassa edustajinamme ovat Timo Enäkoski, Kalle Helander ja Pirjo Korkiakangas.

Kotiseutuyhdistys antoi lausunnon Äänekosken Markkamäen kaupunginosan historiateoksen luomisesta Suomen kulttuurirahastolle, ns. Markkamäki-työryhmän (vetäjä Teuvo Piilonen) pyynnöstä.

Äänekosken Energian katolla sijaitsevan Ari Liimataisen Suunnannäyttjä-patsaasta antoi Kotiseutuyhdistys kaupungin Vapaa-aikatoimen lautakunnalle esityksen, että kaupunki ostaisi ja sijoittaisi sen Kauppakadun ja Torikadun risteyksen kiertoliittymään.